

KYRKJEBLAD

FOR

DAVIK

Nr. 116	Kjem ut kvar måned	April 1940	Utgjevar og redaktør: Prost Slaatteld Davik	11. årg.
---------	-----------------------	------------	---	----------

Mor.

Unge mor ved vesle vogga,
varmt er hjarta, auga dogga
der ho smiler mot sitt barn.
Vonfull, lukkeleg ho stullar
med sin vesle skatt so kjær,
blide barnesongar sullar,
augo strålar, munnen lær.

Sterke mor i heimen strevar.
Faste, trugne, sterke nevar
treng me i vårt magre land.
Tilsyn trengst i ljøs og stova,
arbeid krevst det her og der,
sjuk og fatig treng ei gåva,
moders auga allting ser.

Milde mor med hjarta varme
for mann og heim — og borni arme
som stundom gjekk på villan veg.
Sorg og suter fekk du kjenna,
otten tidt i barmen låg,
gråten vilde auga brenna,
Gud åleine striden såg.

Trugne mor, du boner sende —
ljøs på framtids veg du tende
for din son, di dotter kjær.
Bonene som englar fylgja,
varar, vernar gjenta, gut,
døyver mildt den bratte bylgja,
ho som såg so færlig ut.

Gode mor! Takk, takk for boni!
Lenge venta du på loni
for din edle, stille dåd.
Livet baud deg bratte bårer.
Ungdom snørd i syndegarn
persa kann or augo tårer:
»Herre, frels mitt kjære barn!»

Gamle mor, med sylv i håret,
me vil gjerne lækja såret,
gjera blid ditt solarglad.
Løn me aldri kan deg gjeva
for di gjerning her på jord!
Men du skal i hjarta leva —
edel, herleg, fin og stor.

Kjære mor! Me høgt deg ærar.
Kjære mor! Me seinleg lærer
kva me åtte her i deg!
Ærekransen vil me tvinna,
kom og ver med, syster, bror!
Sigerskransen skal du vinna,
gamle, trugne, kjære mor!

T. Rogné,
i M.bl. for Askvoll.

Arvåkenhet.

Matt. 24, 35—44.

Åndelig søvn: Det er livets ensformighet som får bukt med oss. Det hender intet som ryster oss, der øines ingen fare innenfor synskretsen. Så slappes litt efter litt vårt vakthold mot de lurende lyster, og kjødslyst, pengelyst, ærelyst, dømmesyke, ukjærlighet, de setter sig ganske stille i besiddelse av vårt hjertes land. Og så synes vi enda at der intet hender i det ensformige dagligliv! Jo, der hender det at en karakter bygges og beredes enten til evig liv eller til evig død. Er ikke det rystende nok? La årene tale! Hvad har de gjort oss til?

Derfor sier Kristus at daglig syndsforlatelse er likeså nødvendig som daglig brød. Kan vi slutte vår dag uten å ha vårt lille personlige oppgjør med vår Far i himmelen, så er det sikkerlig et tegn på at den åndelige søvn er oss nær.

Det er en vanskelig ting først å våkne på dødsleiet. Det var et par store, stirrende øine, de tilhørte en prest som lå og skulde dø, og det brast ut av ham: »Jeg har aldri vært en personlig kristen, — og nu skal jeg dø. Jeg prøver å banke på, men bare det ikke er for sent!»

Gud gi oss alle å forstå hvor farlig det er å leve et slapt og søvning kristenliv! Ikke bare fordi dommedag kommer, men især fordi det slappe liv gir det onde rum i oss, og det onde tar fra oss *ernen til å tro.* —

Vakner du så i en snever vending og vil gripe Gud, så kan du kanskje ikke. *Idag, idag, idag* er omvendelsens tid. Amen.

Bønn: Herre Jesus, du vet hvor luften er tung i disse land, og hvor det er vanskelig for oss å holde fast ved det usynlige som om vi så det. Kom og besøk oss hver dag på vår vaktpost, og la oss kjenne din sterke bistand inntil morgenen bryter frem. Amen.

Johs. Johnson.

Nadverd ved fronten.

Kirkosalen har engang vært storstuen i et nybyggerhjem, som tilfeldigvis har undgått å bli brent ned, fordi det ligger så avsides — ute i ødemarken. Nu går frontlinjen noen kilometer herfra. I den stille, frostklare morgen, da krigen synes å ha stilnet av for en stund, hører man nu og da et skudd et eller annet sted langt borte.

Til daglig er stuen bataljonslægens arbeidsværelse. Det er her han tar imot sykemeldinger, skriver rapporter og legger førstehjelps forbindinger — eller om det kreves — helt alene utfører operasjoner, så store og farlige at ingen i fredstid vilde drømme om å foreta dem andre steder enn i en sterilisert, ultramoderne, gullren operasjonssal med opalhvite lyskuler og et dusin assistenter og sykepleiersker.

Alteret er doktorens skrivebord. Ingen har tenkt på å bre en hvit duk over det istedenfor de gamle numre av *Uusi Suomi*, eller å la vekk skrivemaskinen og stetoskopet, som er blitt liggende igjen her fra idag morges. Det er bare stillet frem et glass til å drikke av, to halvflasker billig madeira og et kaffebrett med oblater. Langs den ene langveggen står den grovt tilhugne langbenken, hvor doktorens pasienter ellers pleier å vente. Nu sitter det første halve snes nadverdsgjester der. Den øvrige del av forsamlingen sitter eller ligger halvveis på gulvet.

Intet rum kan ha mindre av den ytre, rituelle høitid. Her er ingen skumring under høie gotiske hvelv, bare det nøkterne, kolde lys fra sneen inn mot de nakne tømmervegger. Intet orgelbrus, bare to unge gutters lyse stemmer, som klinger klart og rent under hele ceremonien. Og forsamlingens

kraittige, litt urene basser, som følger med. Ikke et alter med voksllys og sølv, bare et bord. Og enda har jeg aldri følt alt det bevende som innebæres i ordet religion så sterkt som her. Numen adest: det hellige er nær. Dette er i sannhet et hellig rum, hvor blodets og ofrets urgamle mysterium blir en levende virkelighet. Uendelig fjernt fra den høirøstede, forgjengelige hverdag, og uendelig mer betydningsfull.

Jeg kjenner igjen noen av de soldater som sitter der rake på benken, med hendene foldet i fanget og venter på å bli delaktig i Kristi legeme. Jeg har sett dem delta i krigens hårde håndverk, unbitte, tause, tilknappe. En av dem stod ved siden av mig under en forpostfektning forleden dag, med geværet parat og alt liv samlet i blikket, som boret sig inn mellom trærne på åsen rett overfor — den ås hvor russerne skjulte sig. Nu er de som forvandlet disse karene. Ansiktene deres er fremdeles hårde som skåret i tre, og de er ubarbert og skitne. Men det skinner allikevel av dem fra et indre lys. Jeg minnes plutselig de hårdt sårede på et sykehus langt borte fra fronten. Deres ansikter var på samme måte gjennemlyst og forklaret, omformet av en makt som kom dypt innenfra.

Presten gir sine skjeggede nadverdsgjester oblatene. Munn etter munn åpner sig og hodene løfter sig efter som han passerer langs den lange benk. Det virker på en gang hjelpeløst og gripende — så gripende at det nesten ikke er til å holde ut. Jeg kan ikke se på det — jeg må snu mig bort med en følelse av blygsel.

Også presten er forvandlet. Jeg har sett ham gå omkring på sin tause vandring blandt bataljonens offiserer.

Han har knapt sagt et ord. Og hans grove, bleke, innesluttede bondeansikt har ikke røbet noe av hvad han har tenkt og følt overfor all den grovkornede spøk og alle de ugenerte guttetreker. Men nu lever hans ansikt, nu har det åpnet sig og er blitt menneskelig. Nei, ikke menneskelig — det er ikke det riktige ordet. Han har vokset, han er ikke bare menneske, han er Herrens tjener. Og hans røst bæres ut over rummet med en kraft og velklang som ingen skulde trodd kunde rummes i hans trange bryst.

Plutselig merker jeg at jeg forstår hvad han sier. Ikke ordene, men innholdet. Jeg husker knapt når jeg sist var til stede ved en altergang. Men enda kjenner jeg igjen på rytme og tonefall hvad presten leser: Ikke bare bønnene — fadervår og velsignelsen — men også de ord som ledsager handlingen. Aldri har jeg i den grad forstått hvor dypt forankret den lutherske lære er hos oss nordfiske folk.

De første nadverdgjester reiser sig og gir plass for de neste. Jeg kommer til å tenke på en ting. Det er påfallende mange tilstede her. Der kompani som ligger her nettop nu, kan ikke bestå av stort flere menn. Jeg regner efter. De må være her nesten alle sammen. Da opdager jeg en gruppe i et hjørne. Noen av dem har jeg sett før. Det er lettere sårede fra andre kompanier som inntil videre har måttet ligge igjen her på forbindingsstasjonen. Men båk dem ser jeg noen soldater som gir inntrykk av å være passive tilskuere. Senere får jeg vite det: det er de få av hele kompaniet som ikke har villet være med i skriftemålet.

En av dem som nettop har fått nadverden, legger sig på gulvet ved mine føtter. Noen minutter efter ser jeg tilfeldigvis på ham. Han sover fremdeles med hendene foldet, som en liten gutt, der har lest sin aftenbønn. Et gammelt barnevers fra Ivar Arosenius' Kattresan dukker frem i erindringen:

»Och de sova nu sa gott
efter alt de genomgått.»

Det ligger ikke noe hedensk i dette. De sover, alle de som for en stund siden satt rake og spente på benken der borte, sover fortrøstningsfullt efter å ha fått den fred, som overgår all forstand.

Sten Selander,
i »Aftenposten».

Notisar.

For 100 år sidan: Døde: 7. april 1840 Ingeri Halsteensdtr. Kjollesdal, kårmannskone, 70 år. — Vigde: 3. april enkemann, husmann Iver Lefdal, son til Anders Iversen, 55 år, og Marthe Johnsdr. Lotsberg, 36 år. — 16. april ungkarl Christian Møchlebust, son til Abel Olsen, 30 år, og Synneve Wiig, dtr. til Ole Pedersen, 29 år. — 19. april tjenestekarl Ole Aardal, son til Jens Olsen, 21 år, og Lisebeth Humborstad, dtr. til Ole Larsen, 25 år.

Sundag 2. juni skal det vera festgudsteneste i

Davik til minne om at det er 200 år sidan Davik vart eige prestegjeld. Biskopen har lova å vera tilstades og preika. — Måndag 3. juni skal han innvigja kapellet i Kjølisdal.

Gudstenester:

4. sund. etter påske, 21. april: Davik.
5. sund. etter påske, 28. april: Alfot.
Kristi him.ferdsdag, 2. mai: Totland.
6. sund. etter påske, 5. mai: Rugsund.
1. pinsedag, 12. mai: Davik.
2. pinsedag, 13. mai: Rugsund.
17. mai: Alfot.
Treeining sund., 19. mai: Totland.
1. sund. etter treein., 26. mai: Alfot.

Kvittering for kontingent: Olav Nave, Peder Kreken, Helga Lien kr. 2.50. — Lærer Føleide, Andreas Vik, M. Frimannslund 5. — O. D., Rasmus O. Myklebust, Olav Hatlen 3. — Ivar Nygård, Elisabet M. Dombestein, Astrid Dombestein 2. — Tils. kr. 37.50.

Hjarteleg takk til alle.

Omkomne på sjøen. — 9. mars 1861 gardmanns-son Martines Ellingsen Leergulen, 19 år, og gardmann Knudt Pedersen Lillehaug. — 18. november 1861 gardm. Anders Ulrikson Hundskaar, 39 år. — 10. febr. 1863 gardm. son Erik Olsen yttre Totland, 19 år. — 14. juni 1864 husmann Ole Olsen Rugsund, 60 år; husmann Anders Bergesen Rugsund, 45 år; tenar Sivert Knudsen Lofnes, 23 år. — 17. okt. 1867 gardm. son Mons Antonsen Lisæter, 16½ år. — 25. febr. 1869 gardm. Otte Olsen Yttrehaug, 42 år; gardm. Ole Olsen Indrehaug, 35 år; husmann Jakob Jakobsen Berle, 69 år; husmann Jan Knudsen Hestevik, 62 år; husmann Søren Jakobsen Hestevik, 32 år; husmann Abraham Abrahamsen Hestevik, 40 år; ungkarl Jakobsen Berle, 30 år; ungkarl Henrik Johannesen Vingen, 26½ år; ungkarl Thorstein Absalonsen Berle, 42 år. — 25. febr. 1869 handelsbetjent Jonas Elstrand, Rugsund, 20 år; ungkarl Ole Olsen Felde, Storøen, 35 år; ungkarl Anders Nilsen Hetle, Rugsund, 26 år. »Omkomne paa Sjøen ved Riisøen. Alle 3 paa samme Baad, der fyldtes og sank.»

Til bispedømmet i Bergen 27.—29. mars vart valde desse utsendingar frå Davik: Anders H. Endal, lærar Føleide, J. Fløtre, lærar Midthjell, Mons J. Myklebust.

Prest og naturgranskar.

(Framhald).

Det vart utført ikring 300 tunner eple frå Nordfjord for året, men mest søteple, ei billeg vare. Sume brukte å ha pors i ølet, når dei bryggja, så vert det sterkare »etterdi Urten har den kraft at den forvirrer Sandserne og bryder Hovedet«. Ein vanleg øyk kosta for 170 år sidan 6—10 riksdalar, ei kyr 4—5 rd., ei geit 4—5 mark. Dei rekna det for »ganske anseelig« når ei kyr den

beste tida om sumaren mjølka 2 kanner om dagen. »Næsten hver Bonde holder en Hane, der i de lange vinternætter tjener dem istedenfor Uhrværk. De fleste holde og et Par Høner, sjelden flere.«

Rovdyr fanst det mykje av: bjørn, gaupe, mår, oter, rev og ulv. Den siste var ukjend i 1720—30 åra. Sidan var der ei mengd av han i omlag 20 år, så ingen kunne ha krøtera i marka utan å gjæta dei. Så var han vekk att i 10—12 år. I 1870 fanst det litt av han på nordsida av fjorden. Ulven gjorde mykje skade på hjorten, som ei tid var sjeldan å sjå, men i det siste tok til å veksa til att. Sæl var det i massevis ute ved havet.

Kroghs Beskrivelse af Nordfjord er ei god kjelde for dei som vil ha greie på livet her for ein 150—70 år sidan. Det er syrgjeleg at han ikkje fekk arbeidet ferdig, avdi han døydde så tidleg. Det hadde vorte eit stort verk, hadde det vorte fullført slik som plannen var. Dei stykke som no er prenta fyller ikr. 300 sider.

Boka gjev eit levande og vakkert bilete av denne presten i Davik, som ein iherdig, samvitsfull og varsam granskar og samlar, levande interessert for alle fænomen i naturen. Korleis han var som prest, har eg ikkje set noko nærmare om. Men han vart jo prost i ein svært ung alder, og det var og ei stor forframjing å koma frå Davik til Nykyrkja i Bergen. Det tykkjest syna at han har vore rekna for ein dugande geistleg etter den tids krav.

R. S.

Eg visste det ikkje.

Det var i trenet. Alle reisande i sovevogni hadde lagt seg. Berre ein mann med eit gråtande barn på armen gjekk fram og attende enno.

Ein mann kan gjera mykje, men å få eit barn til å tegja gjeng for det meste yver evnone hans. Slik var det her og. Han kjæla for den vesle, tala med barnet og kyste den klåre, reine panna. Men han kjende hjelpeløysa si framfor barnegråten og sag mykje sorgfull ut. Ei dama stakk hovudet fram i ein av dei andre sovekupeane og ropa: »Er det ikkje moegeleg å få den vesle skrikhalsen til å tegja?«

Ein tjukk mann, som heile tidi hadde sove so hjartans godt, sa grinutt: »Ja, lat oss få ro — ber den vesle til mori.« No hørde ein det eine ropet etter det andre: »Det er forgale, dette skulde ikkje tolust, kalla på konduktøren.«

Mannen med barnet stod stillt ein augneblink; men so sa han med skjelvande røyst: »Eg vilde so gjerne bore barnet til mori; men eg kan nok ikkje det. Kona mi er med i toget, men ho ligg i kista si i godsvogni; me fører henne heim no, den vesle og eg, so ho kan få kvila i heimejordi. — Orsak småen som gret etter mor si.«

Den sterke mannen gret.

Snart stod det ein heil flokk kring barnet og millom dei den tjukke mannen som turka augo sine og brast ut: »Hadde eg berre visst det, orsak meg, eg visste det ikkje!«

Ja, når ein berre hadde visst! Kor ofte i livet vilde ein ikkje ha synt seg meir kjærleg og havt meir medkjensla — hadde ein berre kjent sorgi som gnog hjarta åt den andre, skriv G. R. i »Det Hvite Bånd«.

Ein preikar sa ein gong, at um ein tydeleg kunde lesa i hjarta åt andre, vilde det sjeldan eller aldri verta sagt eit skarpt, uveplog ord; for kunde ein sjå suti som var løynd i hjarta, kunde ein aldri få seg til å gjera henne enno større med vondord.

Kvart hjarta ber ei løynd bør — større eller mindre. Kven kan mæla den?

Åtterda til mennesket vert ofte mistydt og hardt dømt, endå mennesket i sorgi slett ikkje drøymer um det.

Og tvilen på det mennesket aukar børi som difor tyngjer enno meir.

Gode råd.

1. Lær å være stille. Det er noget styrkende i stillheten. Megen tale svekker ånden. Så ofte du kan finne en ledig stund, da gå inn i stillheten og nedsenk din ånd for Guds ansikt.

2. Vær alltid glad. Der er ingen bedre medisin både for sjel og legeme enn et muntert sinn. Det er mere enn medisin. Det er hvad solskinn er for blomstene.